

BARINGKUAS

REBOLUSIONARIO A DIARIO TI UMILI ITI CAGAYAN VALLEY

TAWEN 1999 BLG. 2

ISYU ITI ABRIL - HUNIO

LINAON

EDITORIAL: Umad-adu a kabataan ti agmarmartsa iti dalan nga agturong iti naraniag a masakbayan

TIGNAYAN TI MANNALON: Aniaman nga oras, mabalin a bumtak ti pangkagimongan a bulkan iti Amianan nga Isabela

TIGNAYAN TI KABATAAN: Ka Ruben, kabataan a mangmanged-talon idi, Nalabaga a Gerilia ita

TIGNAYAN TI BABBAI: Ka Priming, babai a kadre ti rebolusion

PAMMADAYAW: Ka Ariel, intelektual a martir

GIMONG KEN REBOLUSION A PILIPINO, NAILADAWAN: Baro a seksion ti Baringkuas

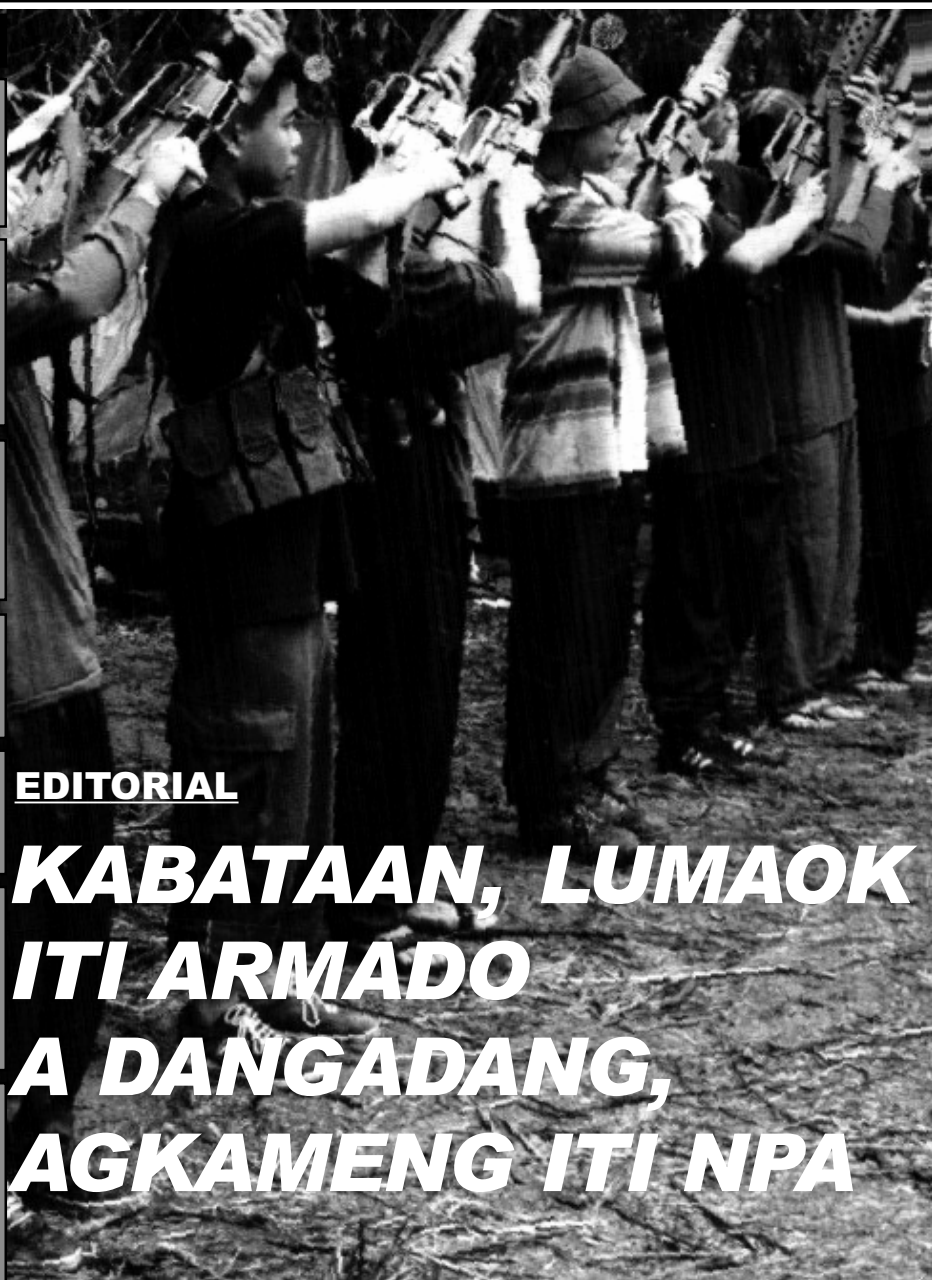
DAMDAMAG

SEKSION YBANAG: Rebolusionario nga Annuttulan ta Reforma ta Davvun

SALUN-AT: Uyek

KULTURA: Bayat nga agdesdesision ti maysa nga integri

KOMIKS: Tano

EDITORIAL

KABATAAN, LUMAOK ITI ARMADO A DANGADANG, AGKAMENG ITI NPA

“DAGITI KABATAAN TI MANGTAWID ITI masakbayan”, kanayontayo a kunaen. Ngem iti agdama a sistema ti gimong, ania’t klase a masakbayan ti intayo sagsagrapen? Adda kadi nasayaat a masakbayan nga intayo tawiden?

Awan! Gapu ta nabayagen a naisalda ken naipaima ti pagilian a Pilipinas kadagiti ganggannaet a kapitalista. Inaramid daytoy dagiti naglabas ken agdama a papet a gobierno. Gobierno dagiti dadakkel nga apo't daga ken burges komprador.

Kurkurimesen, bunbunagen ken iyaw-iyawid dagiti ganggannaet a korporasion dagiti balitok, tanso, troso, binulto a ganansia ken dadduma pay a kinabaknang ti pagilientayo. Pespesesenda ti ling-et ken daratayo tapno agakupda't billiones a ganansia, kasukat ti "sinsilio" a tangdan ken sueldotayo.

Kitaen laengen dagiti agdama a pasamak. Idiay Jones ken Echague, Isabela ken Maddela, Quirino, nasurok 23,000 nga ektaria ti bakir ken agrikultural a daga ti umadani a minasen ti ganggannaet a korporasion a Royal Cement and Mining Corporation.

Idiay Cauayan, Naguilian ken Benito Soliven, Isabela, rinibribu met a mannalon ti mapapanaw ken maagawan ti daga gapu iti panangitakder ti planta ken pagminasan ti karbon. Pagganaran daytoy dagiti ganggannaet a negosio a Cogentrix of Asia ken AXIS ken Philippine National Oil Company. Kakumplotda ti burukrata a pamilia a Dy.

Awan masakbayan! Gapu ta ti nalawa nga aw-away ket kontrolado ken pagganganaran dagiti sumagmamano laeng a dadakkel nga apo't daga ken ti reaksionario a gobiernoda. Rinibo nga ektaria a suksukayen dagiti mannalon ti gamgamrudenda manen.

Kas iti nasurok 15,000 nga ektaria a Sandoval Estate idiay Cordon, Isabela ken

Diadi, Nueva Vizcaya. Gamgamgamen daytoy dagiti kapitalista a Philippine Cacao and Farm Products Corporation (PHILCACAO), apo't daga ken reaksionario a gobierno.

Kas iti nasurok 13,000 nga ektaria nga Hacienda Sta. Isabel-San Antonio, nga inagaw ni Eduardo "Danding" Cojuangco ken linabanan dagiti mannalon idi panawen ti diktadura a Marcos. Pappapanawenda dagiti mannalon gapu ta gandatda manen a pagbalinen nga agribisnes. Uray 20 a tawenen a baybayadan dagiti mannalon ti amortisasion ti daga.

Awan masakbayan! Gapu ta ti nalawa nga aw-away ket kontrolado ken pagganganaran dagiti sumagmamano laeng a dadakkel nga apo't daga ken ti reaksionario a gobiernoda

Kas iti 3,000 nga ektaria a daga nga agrikultural idiay Benito Soliven, San Mariano ken Ilagan, Isabela a sigud a saksakupen ti Hacienda Dimzon ken Hacienda Zulueta. Gamgamruden ti Land Bank dagiti daga dagiti mannalon.

Kas iti 100,000 nga ektaria a daga iti Kasibu ken Quezon, Nueva Vizcaya, ken Nagtipunan, Quirino. Kalkalien ken daddadaelen ita

ti pagminasan ti Arimco-Climax Mining Corporation.

Ken adu pay a kaso iti panagagaw dagiti apo't daga, usurero-komersiante, Land Bank, DENR, opisial ti militar, pulisia ken burukrata ti gobierno.

Gapu kadagitoy, ad-adda pay a kimmaro ti siguden a nasaknap a problema ti kinaawan ken kinakurang ti daga ti minilmilion a mannalon iti Cagayan Valley. Kas met laeng ti mapaspasamak iti intero a pagilian. Gapu iti kinakurang ti masukay a daga, ginasut a ribo ti awan regular a trabahona. Kangrunaan

dagiti nakurapay a mannalon ken mangmanged talon. Karaman ditoy dagiti kabataan. Umadu nga umadu dagiti inaldaw a makitangtangan iti panagsukay iti daga.

Matangtangdanan iti nakababbaba ken saan pulos a makaanay para iti basaran a kasapulan. Mapilitanda pay a mapan iti adayo a lugar — tapno makiteged, agpatagabo ken dadduma pay a mabalin a pagsapulan iti pagbiag.

Kadagiti adda suksukayenna, kaaduan kadakuada ti makiab-abang laeng iti apo't daga. Nakadagdagsen ti paabang. Kasaknapan ket 1/3 gross ken 1/4 gross. Adda pay 1/2. Nakarkaro pay ti muertuan.

Nakaad-adu met ti agum-uma kadagiti sulsulineken a kabambantayan ti rehion. Umad-adu dagiti aggapu kadagiti adayo nga ili ken probinsia. Ngem aniaman nga oras, mabalin latta a gamruden dagiti baknang dagiti posisionda. Gapu ta indeklara met ti reaksionario a gobierno dagitoy a daga kas *"public land,"* wenna kukua dagiti agturturay a dasig.

Adda man wenna awan bukod a daga, marigatan latta ti mannalon gapu iti ngumina a ngumina a gastos iti produksion. Kas iti presio ti bin-i, abono, pestisidio, arkila iti makinaria, ken dadduma pay. Nagngato met latta't interes ti pautang dagiti usurero.

Ti rigat ken problema da tatang ken nanang a mannalon, rigat ken problema met dagiti kabataan iti aw-away. Ubbingda pay, ngem karamandan iti nalawa a pigsa't panagtrabaho iti agrikultural nga ekonomia.

Ti rigat ken problema da tatang ken nanang a mannalon, rigat ken problema met dagiti kabataan iti aw-away. Ubbingda pay, ngem karamandan iti nalawa a pigsa't panagtrabaho iti agrikultural nga ekonomia

Awan masakbayan ti umili iti agdama a malakolonial ken malapiudal a sistema ti gimong! Adu a kabataan ti saan a makalkalpas ti panagadal iti elementaria. Lallalon iti hayskul ken kolehio. Gapu iti kinarigat. Kasapulan nga agtrabaho para iti nayon a pagbiag ti pamilia. Nakirang met ti eskuela ken saan a paborable ti

kasasaad iti panagadal kadagiti barbario iti aw-away.

Dagiti laeng sumagmamano a babaknang ti makatapog iti kolehio. Dagiti dadduma nga akintengnga a dasig a makapagpaadal, agkarigatanda nga agpabasa gapu't rumigrigat a biag. Awan sardayna a ngumato ti gastos iti edukasion a maysan a tagilako. Dagiti laeng baknang ti "makagatang" ken maaddaan nangato a tukad ti nagadalan. Dagiti laeng annak dagiti apo't daga ken dadakkel a negosiante.

Kagiddanna, addayta dagiti tropa ti AFP ken PNP a mangiwaswasawas iti kinaranggas. Kangrunaan nga ikuskuspilda dagiti marigrigat a mannalon ken mangmanged talon. Karaman dagiti kabataan. Salsalaknibanda ti panagturay dagiti mananggundaway a dasig.

Arigna't tao a masaksakit ti agdama a gimong a Pilipino. "Kanser" ti sakitna. Regular nga umapges dagiti paset ti bagi a nadidigra. Tunggal panagapges ket nakarkaro ngem ti immun-una. Saanen a maagasan iti menor nga operasion ken medisina.

Ngem kabaellantayo a gibusan dagiti pangkagimongan a problema. Babaen iti

panangrippuog iti turay dagiti ganggannaet a kapitalista ken aso-asoda a dadakkel nga apo't daga ken burges komprador. Babaen iti demokratiko a rebolusion ti umili ket itakder ti demokratiko a gobierno ti umili ken baro a sistema ti gimong.

Itandudo ti armado a dangadang, ti kangrunaan a langa ti panagrebolusiontayo. Ti New People's Army ti kangrunaan a mangirusrusuat kadaytoy. Daytoy ti nabileg nga armas ti umili a mangrebbek iti armado nga adigi ti militar-burukratiko nga estado dagiti dadakkel nga asendero-komprador.

Itandudo met ti naparang a dangadang. Iirusrusuat daytoy dagiti rebolusionario a masa kadagiti bario, eskuela, pabrika, ken dadduma pay.

Babaen laeng kadagitoy a magun-odtayo ti nailian a wayawaya ken pudno a demokrasia. Tapno makalung-aw tayo iti kinarigat ken magun-od ti masa nga anak ling-et ti bunga ti nagbannogan ken kinabaknang ti pagilian.

"Dagiti kabataan ti namnama ti pagilian", kanayontayo a kunaen. Agpayso unay daytoy. Napnuan regta, pigsa ken panawenda nga agbirok kadagiti baro a kapanunotan ken kapadasan. Napnuan dedikasion tapno dupraken ken rippuog ti bulok a sistema ti gimong.

Pagkaykaysaen ken pabilgen ti panagtignay. Agkameng kadagiti rebolusionario nga organisasion iti bario. Igaedtayo ti agpamulat, agorganisar ken agpatignay kadagiti pada a kabataan ken ti amin nga umili.

Napatpateg pay, lumaok iti armado a dangadang. Daytoy ti kangatuan a tukad ti panagserbi iti umili. Ti panagkameng iti Nalabaga a hukbo ken naan-anay a panagserbi iti anakling-et ti kadayawan a propesion. Kapapatgan a pammaneknek daytoy a datayo a marigrigat ket saan a paadipen, paallilaw ken sumuko kadagiti dasig a mananggundaway.

Aw-awaganmi dagiti kabataan nga idatonyo ti sibubukel a panawen, pigsa ken laing para iti interes dagiti umili. Agkameng iti NPA ken lumaok iti armado a rebolusion. Awan mapukaw kadatayo no di kawar ti pannakaadipen. Ngem adda magun-odtayo a baro a lubong para kadagiti marigrigat.

Aw-awaganmi

met amin a pamilia ti marigrigat nga idatonyo dagiti kalalaingan ken kasasayaatan nga annakyo iti rebolusion. Iti agdama a gimong dagiti baknang, awan makan ken awan pulos bilegtayo. Ngem adda naindasigan a dayaw a saantay' pulos isuko kadagiti

dasig a mananggundaway ken sititibker nga itagtagay babaen iti gubat ti umili.

Daytoy a rebolusion ket kasilpo ti anges ken biagtayo nga annakling-et. Daytoy laeng ti dalan tapno maitakder ti bileg ken masakbiantayo nga agparpartuat iti amin a kinabaknang ti gimong. Agrebolusion! Tapno magun-od ti naraniag a masakbayan para kadagiti kabataan ken amin nga umili. **B**

Aw-awaganmi dagiti kabataan nga idatonyo ti sibubukel a panawen, pigsa ken laing para iti interes dagiti umili. Agkameng iti NPA ken lumaok iti armado a rebolusion. Awan mapukaw kadatayo no di kawar ti pannakaadipen

ACBURBUREK A BULKAN

*Ipakpakita ti paset dagiti surat — manipud
kadagiti gerilia ti NPA — ti nakaro a krisis a
sangsanguen dagiti umili iti Amianan nga Isabela*

**“Segun kadagiti
kakadua, ita man
laengen a
matignayan ti erya.
Kaskasdi ti rigat
dagiti masa. Siguden
a narikut ti
panagbiag. Nakarkaro
pay ita”**

Dear Ka Manuel,

Nabara a kablaaw! Kumustan ti naanus a kadua? Sapay koma ta nasayaat ti kasasaadmo ken dagiti kayunitam a danonen 'toy surat ko.

Kasangpetko laeng ditoy erya. Nabara ti panangsarabo ti yunit kaniak. Kasta met dagiti masa. Napartakak met a makaannatup ta ditoy ti dimmakkelak. Nupay iti nabayag a panawen ket nagnaed ken nagbasaak idiay Manila. Kasla homecoming ngarud.

No met dagiti masa ditoy, maragsakanda ta adda manen NPA nga agtigtignay iti erya. Medio nabayag nga awan nakitada a kakadua. Adu kadakuada ti agbirbirok iti kakadua.

Bassit pay a panawen ti panagtignayko ditoy. Ngem adun ti nakitak, naammuak ken napadasak a kasasaad ken biag dagiti masa.

Segun kadagiti kakadua, ita man laengen a matignayan ti erya. Kaskasdi ti rigat dagiti masa. Siguden a narikut ti panagbiag. Nakarkaro pay ita.

Panagbuburas ita. Adda met dagiti nakarugin nga agmula manen. Kadaytoy a panaggaapit, adu a mula ti nadadael. Nasaknap ti tungro. Awan pestisidio a makaagas. Mapaksiat laeng daytoy no paruten ken ikali dagiti naapektaran a mula. Adu a mannalon ti nganganí awan maapitna.

Adda pinagbaseanmi a mannalon a nagsardengen nga agsukay. Saanna payen kayat a burasen ti mais na. “Ania met ti mapaspasamakmin, kadua”, kinunana, “lakayakon, baketen ni nanangyo; kayatmi koma met ti aginanan. Ngem kasano ngarud, adda pay utangmi a saan a mabaybayadan!”

“Maymayat pay ti makitangdan laengen. Ti problemami, kasano a bayadan ‘diay utangmi. Bukatot nga usurero.”

Siam a tawen gayamen ti napalabas manipud idi immutangda iti maysa a komersiante-usurero ditoy. Saís mil (P6,000) ti utangda idi 1990. Tentennaganda ti P5,000 tunggal panagapít. Mamíndua iti makatawen. Kadaytoy a tawen, adda pay laeng utangda a P14,000. Naígalutda't utangen. Adda pay tuberkulosis 'diay lakayen. Saan a naisangsangayan daytoy a pasamak iti erylami.

Adu pay ti kapada daytoy lakay. Dagiti mannalon ket agmulmula iti baro a bin-i nga HYV [high-yielding variety]. Adu't maap-apítda. Dagiti bin-i ket libre nga inwaras ti gobierno idi damo, 15 a tawen ti napalabas. Isu nga adu't naawís a sukatan dagiti nainsigudan a bin-i (native).

Ngem iti panagsukatda't bin-i, nanayonan ti adu a kalbarioda. Ta ngamin, ti bin-i a Cargyll, Pioneer, ken dadduma pay ket narawet iti abono, pestisidíio ken danum. No saan nga agasan, awan maapítmo.

Adu ti apít no kumpleto ti agas ti baro a bin-i ken nasayaat ti panawen. Ngem bumassít a bumassít met ti mabingayda iti apít. Ken dumakkel a dumakkel ti utangda. Ta utangenda dagiti abono ken pestisidíio. Awan mabati ti paglakuanda iti mais a paggatang koma iti sumaruno nga usaren iti panagproduksíon.

Addada met dagiti adu't inkabilna nga abono, ngem bassít latta't naapítda. Kas pangarigan, adda dagiti sígud a makaap-apít ti nasurok 200 a kaban a mais iti tunggal dua nga ektarya. Ngem itatta, awan pay 50 a kaban ti maap-apítan. Pampanunotek ngarud, naarutanen ti daga, kas met laeng iti salun-at ken pagbagasan ti mannalon. Sinabidongan ti adu a komersial nga agas.

Iti maysa a purok, adda 10 a pamíliá. Bíktímada amin iti usura. Idi 1996, gapu iti nakaro a bisín ken awan pulos naapítda, ingkapilitan nga immutangda ti bagas iti maysa nga usurero ditoy. Kadayta a tawen, P750 - 850 laeng ti balor ti maysa a kaban. Ngem idi agbayaddan ti utang, P1,300 metten ti bayad ti maysa a kaban! Nganngani 100% metten ti naituon nga interés.

Itatta, kalpasan ti tallo a tawen, makapakigtot ti bayadanda. 'Diay nakautang ti dua a kaban, P11,000 ti balansena, nupay P6,000 ti naitennagnan. 'Diay met innem a kaban ti inutangna, P26,000 pay ti bayadanna!

Nakarkaro pay iti maysa a barío. Ti intero a konseho ti barangay, karaman ti kapitán, ken nganngani aminda a bumario ket naídarum iti ilí. Saanda ngamin a kabaelan a bayadan ti utangda iti maysa a pulitiko-komersiante-usurero. Dumawdawatda't tulong kadatayo, no kasano a sanguen daytoy. Saanda kabaelan ti agbayad iti abogado.

Asino ngarud ti bimmaknang iti HYV, abono, pestisidíio, makinaria ken dadduma pay a pangal-allílawda iti mannalon? Nalawag a saan a dagiti nakaad-adu a nakurapay a mannalon. Dagiti usurero, apo't daga, kumprador ken ganggannaet a negosiante ti agganganganar iti pakete nga HYV....

Para iti umili,

Ka Paul

June 11, 1999

“Maymayat pay ti makitangdan laengen. Ti problemami, kasano a bayadan 'diay utangmi. Bukatot nga usurero”

“Dagitoy CLT ken CLOA ket paset dagiti bogus a programa ti reporma ti daga dagiti naglabas ken agdama a gobierno nga aginkukuna a mangiwarwaras iti daga kadagiti mannalon. Mapappapanaw dagiti masa a nabayagen nga agsuksukay. Isuda pay ti nangbukak kadagiti daga”

DEAR KA PAUL,

Kaaw-awatko la unay ti suratmo ket maragsakanak a makadamag panggep kenka, nangruna iti ititiponmo iti NPA ken naan-anay a panagserbi iti marigrigat a mannalon. Agassideg laeng ti erya a pagtigtignayanta. Amianan nga Isabela met laeng ditoy. . . . .

Adu met ditoy ti kaso ti panaggamrud iti daga. Dagiti masa ditoy ket pinatulodanen ti Land Bank ti notisia ti foreclosure, wenno “panangibabawi” ti gobierno iti dati nga “inwarasna” kadagiti mannalon a CLT [Certificate of Land Transfer] ken CLOA [Certificate of Land Ownership Award]. Dagitoy CLT ken CLOA ket paset dagiti bogus a programa ti reporma ti daga dagiti naglabas ken agdama a gobierno nga aginkukuna a mangiwarwaras iti daga kadagiti mannalon. Mapappapanaw dagiti masa a nabayagen nga agsuksukay. Isuda pay ti nangbukak kadagiti daga.

Pangarigan laengen ti kaso dagiti mannalon ditoy “Masagana” (koda daytoy ti maysa a lugar). Nalawa a katalalonan ti suksukayenda. Ngem agur-uray laeng ti tudo ti kaaduan. Itatta, adda proyekto ti padanum. Maragsakanda koma, gapu ta nabayagen a problemada ti irigasion. Ngem nanayonan ketdi ti panagkerbiosda, ta ad-addan nga agawenda ti daga.

Siguden nga adda parikutda iti daga. Naikkanda amin ti CLT. Adu’t nagbayad ti amortisasion iti Land Bank. Ngem mariribukanda. Dua itan ti agsingir ti abang – Land Bank ken apo’t daga. Ta no saanda agabang iti apo’t daga, maikkatda a kas kasamak. Ken agingga ita, di pay “nairingpas” ti amortisasion iti CLT uray aganay a 27 tawenen nga agbaybayadda iti Land Bank.

Masdaawda pay ta insalda met ti apo’t daga kadagiti tenants dagiti suksukayenda. Nalaka la’t presiona – P2,000 inggana’t P3,000, depende iti kinalawana. Ken uray sinaldaandan, agabangda latta ti ingkapat iti apo’t daga! Makapungtotda. Ngem gapu ta saanda nga organisado, simmurotda lattan iti kayat ti apo’t daga.

Itatta, agbirbirok ti apo’t daga ti aggangang ti daga. Ti meyor iti ili ti intresado a manggangang iti suksukayenda. Ngem saan laeng gayam a daytoy a daga ti interes ni meyor. Kayatna pay a gatangen ti daga a pangitakderan ti dam. Ti damagmi, kayatna a gatangen ti nasurok 10 nga ektaria a daga iti gatad a P100,000 laeng! Tapno ipaabangnanto met laeng kadagiti makipadanum.

Kayat pay gayam ni meyor nga ipaalad a kas pasto ti nalawa a daga a deklarado a forest land. Ngem adu met ti sigud a nakapuesto a mannalon. Insardeng laeng ni meyor ti panagpaalad,

“Nakaro latta ti panagabang ti daga. Ingkatlo a gross ti bingayan ditoy. Ti dawat ti masa ket 1/4 neto koma. Daydiay dati a nailaban ti masa a 1/4 neto nga abang iti apo’t daga idi 1980s ket nagsubli iti 1/3. Ti rason ti apo’t daga, awan kano metten dagiti NPA iti lugar. Maysa a langa daytoy ti piudal a pananggundaway ti apo’t daga iti mannalon”

gapu ta nabilbileg ti manglallapped kenkuana – ni Ramon Mitra, ti lspiker ti Kamara de Representante idi, nga adu ti nalalawa a pastona ditoy.

Adda pay timmaud nga epidemia iti agkakaarruba a bario ti Sto. Tomas. Dagiti ubbing ken lallakay ket tinamaan ti amoebiasis. Agsarsarua ken agtakkida. Napan dagiti masa iti munisipio tapno dumawat ti agas. Awan, kuna ti munisipio. Kaskasdi nga awan agas a naiyawidda. Naammuanda ditoy nga adda badyet ti agas iti munisipio. Nagsubli-subliida ditoy, ngem awan latta’t naited nga agas.

Iti kabangibang nga ili ti Delfin Albano, ilaklako ti kapamilia ti meyor ditoy dagiti libre koman nga agas ti DOH [Department of Health]. Naminsan, nagpagatangkami ti ascorbic acid kadagiti masa. Ti nagatangda a tableta, adda nakamarka a “DOH”. Isu gayam nga awan maited nga agas, ta ilaklako met dagiti politiko!

Nagsubli ti panagtatakaw ditoy, ta nabayag a tawen a di natignayanen ti kakaqua. Parikut ti masa dagiti agnunuang. Addan innem a nuang a napukaw iti maysa laeng a baryo. Maysa met daytoy a parikut ti masa a sanguen ti yunitmi ita a masaklawan manen ti tignayantayo ditoy.

Dagiti met laeng adda iti munisipio a pulitiko, opisial ti PNP ken AFP ti utek dagiti agnunuang. Ammo daytoy dagiti mannalon. Isu a ti NPA laeng ti namnamada a makatulong a mangrisut itoy a problemada.

Nakaro latta ti panagabang ti daga. Ingkatlo a gross ti bingayan ditoy. Ti dawat ti masa ket 1/4 neto koma. Daydiay dati a nailaban ti masa a 1/4 neto nga abang iti apo’t daga idi 1980s ket nagsubli iti 1/3. Ti rason ti apo’t daga, awan kano metten dagiti NPA iti lugar. Maysa a langa daytoy ti piudal a pananggundaway ti apo’t daga iti mannalon. Adu pay ti iyas-asug ti mannalon iti hukboda, kas met dita.

Ti maysa pay a baro a kasasaad ditoy ket kasla uong ti panagtaud ti adu a mangmangged talon. Iti kakakaruan a panawen, dumanon ti 30 ingga’t 50 ti agpalista a mangmangged-talon iti maysa a grupo ti cabecilla. Ti gagangay a bilang ket 12 agingga’t 15 katao laeng. . . .

Agbiag!

KA MANUEL
20, Hunio 1999

DEAR KA MANUEL,

Kumustaka manen, kadua! Umun-uneg itan ti pannakaawatko iti kakaro ti piudal ken malapiudal a pananggundaway dagiti dadakkel nga apo't daga ken komersiante-usurero kadagiti mannalon iti Amianan nga Isabela. Ti kabuklanna nga aw-away ditoy Cagayan Valley ket napalalo ti kinarigat dagiti masa, ngem maysa kadagiti kakaruan ditoy.

Arigna't agburburek a bulkan, aniaman nga oras ket mabalín a bumtak. Kastoy ti kabuklan a ladawan ditoy. Isu ngarud a napartak a maawatan dagiti masa, lallalo dagiti napanglaw a mannalon ken mangmangged-talon, ti panagkasapulan iti armado a rebolusyon.

Iti nabayag a panawen a saan a nakasubli ti NPA, adu a masa ti agur-uray iti isasangbay manen ti pudno nga hukboda, ti pudno a katulonganda a mangsango iti ginabsuon a probproblemada. Idi nagsubli manen ti NPA, nabara ti panangsaraboda!

Napartak a nasilpoan, narekober, naorganisar ken napatignay ti adu a masa, purok ken barío. Adu a kabataan ti napartak a naorganisar ken agsagsaganaan a lumaok iti armado a dangadang ken agkameng iti NPA.

Ti naimballigian a reyid ti NPA iti maysa a detastment ti PNP idia'y Barangay Pilitan, Tamauni ket naregget a linaokan dagiti aktibista a masa. Inrussuat daytoy gapu iti kiddaw dagiti masa a sanguen ti NPA dagiti abusado a pulis iti detatsment. Napalaus ti ragsak dagiti masa gapu iti taktikal opensiba ti NPA.

Kasapulan nga agpalawa, paregtaen ti rebolusyon agrario, padakkelen ti bilang dagiti organisado a masa, agrekluta iti NPA... Sungbatantayo ti karit ti panawen, nga awan sabali no di ti panangidaulo iti maum-ummong a bagyo dagiti dangadang ti masa...

Para iti umili,

KA PAUL

Hunio 27, 1999

“Kasapulan nga agpalawa, paregtaen ti rebolusyon agrario, padakkelen ti bilang dagiti organisado a masa, agrekluta iti NPA... Sungbatantayo ti karit ti panawen, nga awan sabali no di ti panangidaulo iti maum-ummong a bagyo dagiti dangadang ti masa...”

Ka Ruben KABATAAN, BARO A KAMENG TI NPA

Idiay maysa a sona iti Isabela,
umad-adu a marigrigat a kabataan ti
lumalaok iti armado a dangadang

“PUMIGPIGSA MANEN TI tignayan a komunista,” daytoy ti panagtasa ti kontrarebolusionario nga Armed Forces of the Philippines (AFP) iti agdama a kasasaad ti rebolusionario a tignayan. Uray kasano’t panangilibakda, saan a mailemmeng ti panagpabaro’t pigsa ti rebolusion iti Cagayan Valley ken iti intero a pagilian.

Maysa a nalatak a pammaneknek ditoy ket ti panagadu manen ti kabataan nga agkamkameng iti NPA. Dagiti estudianta manipud iti siudad ken sentro nga ili, ken dagiti kabataan iti aw-away.

Naganagan a daga ti agdama a gimong para iti panagrusing dagiti baro a dara ti rebolusion. Napnuan krisis ti malakolonial ken malapiudal a sistema. Lallalo pay a pinakaro daytoy ti agdama a papet ken pasista a rehimen ni Joseph Estrada. “Ni Erap ti kangrunaan a rekruter ti NPA”, kuna ti lider rebolusionario a ni Jose Maria Sison.

Kas iti maysa a sona ti Isabela. Sadiay, napuskol dagiti kabataan a magungundawayan ken agpagus a baliwan ti gimong babaen iti armado a dangadang. Kas kenni Ka Ruben, sigud a mangmangged talon, agdama a gerilia ti NPA.

NAMNAMA TI PAGILIAN, BARO A DARA TI DANGADANG

TAGA-Isabela ni Ka Ruben, edad 29. Nakontak ti yunit ti NPA iti pulong masa iti barioda. Damo a masublian ti lugar, kalpasan ti maysa a dekada. Dagus a nabukel ti maysa a grupo a pang-organisa ti Kabataang Makabayan (KM) ditoy.

Naregta a nagtignay kas aktibista iti bario. Aktibo iti trabaho a propaganda. Aktibo iti “Operasyon Pinta” (OP) wenno panagpinta kadagiti rebolusionario nga islogan kadagiti pader. Sakbay a nagkameng iti NPA, nakairussuatda pay ti OP iti sentro nga ili.

Naawatanna a sigud dagiti palawag ti kakadua panggep iti rebolusion. A ti kabataan ket magungundawayan ken maikuskuspil iti agdama a sistema ti gimong. Rebolusion laeng ti sungbat iti kinarigat ken pannakagundaway.

Nababa-nga-akintengnga a mannalon dagiti nagannakna. Adda bassit a parsela a daga a suksukayenda. Sangapuloda nga agkakabsat. Saan ngarud nga umanay ti daga tapno

pagpataudanda’t pagbiag. Inkaubinganna ti kinarigat. Ubang pay idi ket nangrugin nga agtrabaho.

No saan a makitalon ket makitegged. “Nailumlomak iti kinarigat. No saanak nga agbirok ti pagubraan, matayak. Isu a

makiteggedgedak. Ngem uray kasano’t kinagagetko, awan latta’t mairumongko. Kanayon nga agkurang ti birokkko.”

Ti biagna ket pakasaritaan ti “sangkasapulan, sangkasaangan.”

Kastoy ti panagbiag dagiti adu a kabataan iti aw-away. Gapu iti kinaawan ken kinakurang ti daga, adu kadakuada ti makitagabo, makitegged ken makitaltalon.

Ti biagna ket pakasaritaan ti “sangkasapulan, sangkasaangan.” Kastoy ti panagbiag dagiti adu a kabataan iti aw-away

Adu ti kapadasan ni Ka Ruben iti pannakitegged. Napnapan iti nadumaduma a lugar. Nagbalin a kargador. Nakigapas. Naki-kasamak. Uray sadino ti papananna, nadumaduma a langa ti pananggundaway ti nasagrapna. Kadagiti sinerrekna a trabaho, pada-pada a naka-babbaba’t tangdan. Sobra ti panagubra. Kurang ti tangdan. Awan ti benepisio.

Kas kargador iti palengke idiyay Manila, nakababbaba ti tangdan na. Uray atiddog ti oras a panagtrabaho, pasaray manipud alas tres ti parbangon inggana’t alas dies ti rabii. Agbagkat kadagiti nadadagsen nga epektos, bagas ken dadduma pay. Narigat a makainana. Maipariti ti maturog iti trabaho. Kanayon pay a mabugbugkawan. Uray maaksidente, awan pulos maalana a suporta manipud iti negosiante a pagtrabahuanda.

No panawen ti sueldo, kanayonda a suitiken iti kinnuantaan. Gundawayanda, lalo ket saanna nasursuro ti agbasa ken agsurat. “Awan ngamin ti nagadalak, ket kanayondak a suitiken”, kunana.

Greyd wan laeng ti nagadalanna iti burges nga eskuela. Biktima ti komersialisado a sistema ti edukasion, a no sadinno ket pagganganaran laeng dagiti nababaknang, ken

maipapaidam kadagiti marigrigat. Dakkel ti gastos iti panageskuela iti burgis, isu a saanna kabaelan nga isapulan ti pagadalna, uray no elementaria koma laeng ti naturposna.

Sakbay a simmampa, makiporporsiento a kas kasugpon iti maysa a nabaknang a mannalon. Iti tunggal apitan, apagka-pullo (10 porsiento) ti kabuklan nga apit ti bingayna.

ADU PAY A KA RUBEN

“Lumakayakton, kakaddua, ngem awan latta ti makitak a masakbayak. No saanak a sumurot ’tatta, awan ti ammok a kaipapanan ’toy biagko”, kuna ni Ka Ruben idi sumuroten iti maysa a yunit ti NPA. Ladawan ti biagna ti pannakapukaw ti namnama ti maysa a kabataan iti agdama a sistema.

Ngem sipud idi naipauneg iti grupo a pang-organisa ti KM, naaddaan manen ti namnama. Ditoyna a naawatan a mabalin ken kabaelan a risuten dagiti pangkagimongan a problema babaen iti rebolusionario a dangadang. “No saantay’ pay nga agtignay ita, lallalo nga awan manamnama a masakbayan”, innayonna.

Iti saan a nabayag, saan laengen a ni Ka Ruben ti nagsingasing a sumampa. Adda ni Ka Ben, maysa met a mangmangged talon. Naggiddanda a simmampa.

“Maawatan to ni tatang no apay a sumampa-ak, “ kuna met ni Ka Emy, kameng ti Partido iti lokalidad. “Para iti dasigtayo a marigrigat daytoy nga aramidek.”

Da Ka Ruben, Ka Ben ken Ka Emy — karaman kadagiti aktibo nga agtigitignay iti rebolusion a kabataan nga annak dagiti mannalon ken mangmangged-talon manipud Isabela. Sinungbatanda ti

awag ti panawen a pagserbian ti umili babaen iti ilalaok iti armado a rebolusion.

Adu pay ti kapadada. Gapu kadakuada, agtultuloy a makarkargaan ti baro a dara ti 30 a tawenen a gubat ti umili. Gapu kadakuada, naraniag ti masakbayan ti rebolusion ken umili a Pilipino. **B**

Ka PRIMING

TI REBOLUSION

Ni Ka Priming, kas pagwadan dagiti kassampa a babai a gerilia

Salaysay ni Ka Lumeng

“KABAEELAM KADI’T biag ti maysa nga NPA?”, naminsan ket nasaludsod kaniak ti maysa a baket a mannalon. Nabaelan ni Ka Priming, kabaalak met, insungbatko.

Diak pay nabayag a simmampa iti NPA. Nasurok maysa a tawenko pay laeng iti intar. Kadayta a panawen, naam-ammok ni Ka Priming. Kanayonnak a makiin-innistoria kenkuana. Adu dagiti galadna a pagwadan.

Balasitangak pay laeng idi mapaawatanak iti rebolusion. Naawis ti riknak kadagiti pangkultura a pabuya dagiti kakadua, kas kadagiti kanta, daniw ken drama. Naallukoyak nga agkameng iti rebolusionario nga organisasion ti kabataan iti bario. Idi nasaknap ti kinaranggas ti operation Task Force Lawin ti AFP idi dekada 70, adu a kabataan ti nag-NPA. Maysaak kadagidiay a simmampa”. Daytoy ti

naistoria ni Ka Priming kaniak, rabii idi, adda kami iti ublagan.

Kalpasan ti nasurok 20 a tawen, adayon ti nadanonna a kas kadre ti rebolusion. Tallon a pasista a rehimen (Marcos, Aquino ken Ramos) ti linabanan ken linasatna a kas kameng ti Partido Komunista ti Pilipinas ken mannakigubat ti NPA. Manon a likko ken rikos ti rebolusion ti

sinangona. Ita, arigna’t maysa a natibker a poste iti tengnga dagiti naglabas nga adu a bagyo, layus ken ginggined.

REBOLUSIONARIO NGA ASAWA KEN INA

ITI TENGNGA DAGITI kinarigat, matentenneb ti pudno a rebolusionario. Iti kairteng ti risiris dagiti dasig, natibker a tumaktakder dagiti babbai, a kas kadagiti kakadua a lallaki, iti sanguanan ti labanan.

Dekada 70 idi, tengnga ti nadamsak a martial law ti diktadura a Marcos. Adu a puersa ti AFP ti imbunubon ti diktador iti Isabela, tapno rebbeken ti rebolusionario a tignayan. Addakami kadagiti ublagan iti bakir idi. Adda asawak idin, maysa met a kadre ti Partido ken NPA. Naregreg ti immuna a sikogko; masakogak manen.

Adu met a kakadua a babbai ti awit-awitda't annakda. Addada ubbing a natay gapu iti sakit."

Napadasan metten ni Ka Priming ti natiliw ti kabusor. "Kaan-anakko laeng idi. *In-tip* ti maysa a surenderi ti ayanko. Idi natiliwak, addada retrato dagiti kakadua nga impakita ti kabusor kaniak. Salsaludsodenda no adda am-ammok kadakuada. Awan, insungbatko. Nangngegak ti makasuron a saludsod ti soldado kadaydiay nangitudo kaniak, 'awan met gayam am-ammona!'. 'Ania nga awan', kuna 'diay surenderi, 'no asawana 'diay maysa!'"

Nawayaan met laeng. Nagpakatibker iti sango ti psywar ti kabusor.

"Adu a sakripisio ti sinangomi nga agassawa panggep iti panagpamilia", kunana pay. Maysan a sakripisio ti maiyadayo kadagiti annakda, ken sagpaminsan ken mabibiit laeng no agkikita. "Masansan nga agkurkurang ti pinansia a pangsupta kadagiti ubbing. No dadduma awan masarakan a pagyanan dagiti annakmi. Nayan a

panunoten no pangal-alan ngata't makanda, pagbasada, no kasano a maiyadayoda iti sakit, ken no kasano a makaliklikda iti peggad manipud kadagiti kabusor."

"Ngem kas rebolusionario nga ina, naibturak amin. No aglablaban idi iti panunotko ti kapanunotan ti maysa nga ina ken ti kapanunotan ti maysa a rebolusionario, impangpangrunak ti kinarebolusionario, ken impaunegko ditoy ti interesko a kas ina. Impangpangrunak ti interes ti ad-adu a masa a marigrigat, ti rebolusion, ti Partido."

"Immulak iti panunotko, ken isu met ti ipalpalawagmi kadagiti annakmi, nga isuda ket paset ti nalawa a masa a magungundawayan. Awan masakbayanda iti agdama a bulok a gimong. Ngem naraniag ti masanguanan, babaen iti rebolusion"

Kuna pay ni Ka Priming: "Immulak iti panunotko, ken isu met ti ipalpalawagmi kadagiti annakmi nga isuda ket paset ti nalawa a masa a magungundawayan. Awan masakbayanda iti agdama a bulok a gimong. Ngem naraniag ti masanguanan, babaen iti rebolusion."

KADRE TI REBOLUSION

PASETEN NI KA Priming iti pakasaritaan ti rebolusionario a tignayan iti Cagayan Valley. Addan isuna manipud idi tagapagbandera ti Isabela iti armado a dangadang iti sangkapagilian.

Iti panawen ti kinarigat iti Forest Region, gapu iti madi a linia ti panagkubukob ti adu a puersa ti NPA iti uneg ti bakir, kinarungsot a panagdarup ti kabusor idi umuna a lima a tawen ti martial law idi dekada 70. Kimmuyog ni Ka Priming iti atiddog a martsa ti hukbo a mapan Cagayan tapno rummuar iti kubkob ti kabusor ken agpapigsa manen ti puersatayo.

Adda latta isuna idi panawen ti dakkel a panagabante manen ti rebolusionario a tignayan iti Cagayan Valley manipud 1977; ti panawen ti napartak a panagabante inggana't 1987, kagiddan ti madi a linia nga adbenturismo a militar ken insureksionismo iti siudad; iti panawen ti Maikadua a Naindaklan a Tignayan a Panagilinteg ti Partido ken NPA iti pagilian.

Nagtalinaed ni Ka Priming a kas natibker a poste ti makidangadangang nga umili, kas maysa a mangidadaulo a kadre ti rebolusion iti Cagayan Valley. Para kadakami a kassampa a babbai a gerilia, nalawag no ania a dalan ti surotenmi, no ania a taktakderan ti petpetanmi. Agyamankami kenkuana, ken kadagiti dadduma pay a rebolusionario a babbai a kapada ni Ka Priming, isuda a pagwadan a rebolusionario. **B**

"NO KAYATTAYO A MAKITA TI RUPANA, MATMATANTAYO TI RUPA TI MASA A MAKIDANGDANGADANG"

PAMMADAYAW kenni

Henry "Ka Ariel" Abraham, Jr.

(Ti artikulo ket paset ti mensahe ti REBOLUSIONARIO A KONSEHO TI TIGNAYAN TI UNION a binasa iti Pulong Parangal para kenni Ka Ariel idiay Metro Manila)

NAKUNA TI MAYSA AREBOLUSIONARIO a saan a ti wagas ti pannakatay ti pakabigbigan iti maysa a kadua a kas martir, no di ti kaipapanan ti pannakatayna.

Para kenni Ka Henry wenno Ka Ariel, ti wagas ti pannakatayna ken ti kaipapanan ti panangibuis iti maymaysa a biagna ti nangitunda kenkuana iti intar dagiti rinibu a martir ken bannuar ti umili a Pilipino.

Manipud idi estudiante pay, kinargaanna ti mawaw a kaammuanna iti kapadasan dagiti maad-adipen ngem lumablaban a masa. Para kadagiti kaeskuelana, limmaok isuna iti rebolusion tapno imarka iti puso ken panunot ti umili no sinno ti rumbeng a takderan ken pagserbian.

Iti di agbayag, iti panaguneg ti pannakaawatna iti risiris iti gimong ket pinagserbianna dagiti mangmanged ken nakurapay a taga-siudad. Awan buteng ken bannogna a pinalawagan, inorganisar ken pinatignay dagitoy uray iti tengnga ti naulpit

ken nakabutbuteng a martial law idi panawen ti rehimen a Marcos.

Di na met nalipatan dagiti masa a mannalon - ti kaaduan iti gimong a Pilipino. Iti lawag ti Maikadua a Naindaklan a

Tignayan a Panagilinteg, sinungbatanna ti awag a mapan iti away ken agkameng iti Baro a Buyot ti Umili. Isu a pudno a maipagpannakel ti biag ken dangadang ni Ka Henry, pudno a kadre ti rebolusionario a tignayan.

Ti rupana ket adda iti rupa ti umili a nakasursuro nga agalsa ken sisasagana nga agbuis iti biag saan laeng a para iti pamilia no di para iti intero nga umili

Iti kinaulpit dagiti pasista a militar, rinumekda ti rupa ken bagina iti adu a bala. Ngem no kayattayo a makita ti rupana, matmatantayo ti rupa dagiti masa a pudno a mangipatpateg iti wayawaya ken makidangdangadang tapno magun-od daytoy.

Ti rupana ket adda iti rupa ti umili a nakasursuro nga agalsa ken sisasagana nga agbuis iti biag saan laeng a para iti pamilia no di para iti intero nga umili. **B**

KADRE TI PKP INSALBEYDS TI AFP

NASUGATAN KEN SAANEN a makalaban. Ngem tinatekda latta't bala. Nawara ti rupana. Naburayrayan ti bagina. Dandani naisina ti maysa nga imana. Binaddebaddekanda pay ti bangkayna.

Kastoy ti nagteng ni Henry "Ka Ariel" Abraham, edad 45, iti ima dagiti tropa ti 41st IB PA. Ni Ka Ariel, maysa a mangidadaulo a kadre ti Partido Komunista ti Pilipinas iti Cagayan Valley, ket sinalbeyds ti kabusor kalpasan a masugatan iti napasamak a labanan idia Barangay Dadda, Amulung, Cagayan idi Abril 18, 1999.

Sakbay dayta, madama idi a mangmangted iti panagadal kadagiti masa ti Sandatahang Yunit Pampropaganda ti New People's Army a nakaipaunegan ni Ka Ariel. Tartarabayanda dagiti mannalon a lumablaban para iti rebolusion agrario.

Malem idi linawlaw ken pinaputokan dagiti tropa ti 41st IB dagiti balay a nagbaseanda. Nakaatras da Ka Ariel iti kamaisan. Linabananda ti 150 a pueras ti AFP.

HORS DE COMBAT

SADIAY A PINATAY TI kabusor. Iti panawen a pinatayda, maysa nga *hors de combat* ni Ka Ariel. Awan gawaynan a lumaban, ngem sinalbeydsda. Panaglabsing iti internasional a makatao a linteg kanaig iti gubat - ti karbengan nga agbiag - ti panangpatayda kenkuana. Nakalanad daytoy a linteg iti Protocol 2 nga inaramid

iti Kumbension ti Geneva ken pinasingkedan ti United Nations.

Nakalanad met ti nasao a linteg iti Comprehensive Agreement on Human Rights and International Humanitarian Law (CAHRIHL). Katulagan daytoy a parehas a pinirmaan ti Chairman ti National Democratic Front of the Philippines (NDFP) a ni Mariano Orosa ken presidente ti Gobierno ti Republika ti Pilipinas (GRP) a ni Joseph Estrada. Ita, nabengbeng ti rupa ti rehimen Estrada a mangtallikud iti pinirmaanna.

Ti napasamak kenni Ka Ariel ti kaudianan a kaso ti panangpatay ti kabusor kadagiti natiliwda ken saanen a makalaban a kadre ken mannakigubat ti PKP ken NPA.

Idi Enero 30 itay napan a tawen, natiliw dagiti tropa ti 21st IB ni Cesario Piesa (Ka Deo), edad 49, idia Barangay Dicomay Dos, Jones. Nasugatan ken awan gawaynan. Pinatayda idi maisangpetda iti kampoda sadiay Barangay Sto. Domingo iti nasao nga ili.

Makalawas laeng sakbay daytoy, idi Enero 23, 1998, naaresto dagiti tropa ti 77th IB ni Sofronio "Ka Egan" Ordonez, edad 44, bayat a matmaturog.

Napasamak daytoy idia Maddela, Quirino. Indepelda a pinaltogan ti mugingna.

Idi Oktubre 17, 1995, nasugatan a natiliw dagiti tropa ti 77th IB ni Alfonso "Ka Nero" Fernando, edad 44, idia Kasibu, Nueva Vizcaya. Tinuktukkolda ti tultulangna inggana't natay.

Narungsot a gubat ti irusrussuat ti AFP ken rehimen US-Estrada laban iti umili; awan bigbigbigen daytoy a linteg iti gubat. Maysa a desperado a gubat nga awanen makitana a nasayaat a pamuspusan tapno rebbeken ti 30 a tawen a gubat ti umili. Awan papanan daytoy a kontra-umili a gubat ti rehimen no di pannakapaay.

Kasumbangirna, tumaktakder ti rebolusionario a tignayan para iti makatao a gubat. Uray pay iti laksid ti agtultuloy a panaglabsing kadaytoy ti rehimen U.S.-Estrada. Bigbigbigen ken itantandudo daytoy dagiti linteg iti karbengan a kas tao ken internasional a makatao a linteg, a linaon ti CAHRIHL ken sigud nga alagaden ti BHB.

Ti gubat ti umili ti mangipaay ti rebolusionario nga hustisia kadagiti bannuar ken martir ti umili ken rebolusion. **B**

RALI-DAYALOG,
INRUSSUAT DAGITI
MANNALON ITI
ISABELA

“ISARDENG TI foreclosure!”
 “Bigbigen ti karbenganmi a
 matagikua ti daga!” “Ibasura
 ti Executive Order 228!”
 “Ipatungpal ti pudno a reporma
 ti daga!”

Kastoy dagiti pukkaw ti agarup 500 a mannalon a nagdemonstrasion iti sango ti Land Bank of the Philippines (LBP) iti Cauayan, Isabela idi Hunio 10. Nairanan ti aksion protesta iti Aldaw ti bogus a programa iti reporma ti daga a Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP) ti reaksionario a gobierno.

Dagiti nagprotesta ket mannalon manipud iti Hacienda Zulueta-Dimson iti il-ili ti Benito Soliven, San Mariano ken Ilagan, Isabela. Kinadua met ida dagiti mannalon manipud Cordon, Hacienda Sta. Isabel-San Antonio ken Mallig.

Sinuppiat dagiti mannalon
ti plano ti rehimen Estrada a

panangembargo kadagiti
dagada. Babaen iti LBP
ken Department of
Agrarian Reform (DAR),
panggep a gangamen ti
daga dagiti mannalon a
“naikkan” iti Certificate
of Land Transfer (CLT) idi

panawen ti diktadura a Marcos
ken ti Certificate of Land
Ownership Award (CLOA) idi
panawen ti rehimen Aquino.

Pagrasrason ti gobierno a dagiti mannalon a naikkan ti CLT ken CLOA ket saan a nakabayad iti amortisasion. Isu a babaen iti Executive Order 228 ket mabalin nga “ibabawi” ti “award”da. Nakalanad iti EO 228 a dagiti benepisiario ti CLT ken CLOA a saan a nakabayad iti amortisasion iti uneg ti nagsasaruno a tallo a tawen ket maembargo ti “award”na. Ken maited iti sabali nga adda kabaellanna nga agbayad ti amortisasion. Ti naun-uneg a rason ti gobierno, ipauneg ti dati nga hacienda iti plano ti gobierno a takderan dagiti korporasion nga agribisnes kadagiti daga a suksukayen dagiti mannalon.

Kinaagpaysona,
nagbaybayad dagiti mannalon iti
amortisasion iti naglabas a 27 a

tawen. Isu nga awan basaran a
ligal ti rehimen Estrada a
mangembargo kadagiti daga.

Ngem ti mas naun-uneg a basaron dagiti mannalon, bukodda a daga dagiti ibagbaga ti gobierno a naiwaras kadakuada babaen iti “reporma iti daga.” Siguden a linukatan ken pinadur-as dagiti mannalon dagitoy sakbay pay nga ginamgam dagiti Kastila idi panawen ti kolonialismo nga Espaniol, ginasuten a tawen ti naglabas. Intultuloy dagiti dadakkel nga apo’t daga ken kakumplotda nga opisial ti gobierno nga impaidam dagiti dagada kadagiti mannalon sadiay.

Nairupirda nga isardeng ti panagbayad (moratorium) iti amortisasion iti Land Bank.

Nangrugi ti aksion protesta iti maysa a martsa a napan iti opisina ti LBP. Sadiay a nagrali dagiti demonstrador ken nakipagdayalog kadagiti pannakabagi ti LBP ken Department of Agrarian Reform.

Ita man laengen nga adda mairusuat nga aksion protesta ti mannalon iti Cagayan Valley sipud pay idi 1993. **B**

NEGOSASION A PANGKAPPIA, INSARDENG TI REHIMEN ESTRADA

IDI HUNIO 1, 1999, pormal nga insardeng ti rehimen U.S.-Estrada ti negosasion a pangkappia iti nagbaetan ti National Democratic Front of the Philippines (NDFP) ken Gobierno ti Republika ti Pilipinas (GRP). Sakbay pay daytoy, nadumaduma a pamuspusan ti inaramid ti rehimen tapno isabotahe ti negosasion.

Linabsing ken tinallikudan daytoy dagiti katulagan iti baet ti NDFP ken GRP kanaig iti nasudi ken patas a proseso ti negosasion iti baet ti dua a partido, kas iti Joint Agreement on Security and Immunity Guarantees (JASIG). Kasta met iti The Hague Joint Declaration.

Linabsing ken tinallikudan pay ti rehimen U.S.-Estrada ti Comprehensive Agreement on Human Rights and International Humanitarian Law (CAHRIHL). Di pay namagaan ti pirma ni Joseph Estrada no ar-arigen. Ti CAHRIHL ket katulagan a pinirmaan mismo ti daulo ti NDFP a ni Mariano Orosa ken ti presidente ti GRP a ni Joseph Estrada.

Pammaneknek iti panangtallikud ti rehimen

U.S.-Estrada iti CAHRIHL ti agtultuloy a naranggas a militarisation iti aw-away. Nasaknap ti panaglabsing ti AFP ken PNP kadagiti karbengan a pangtao; pannakikumplot iti familia Marcos iti panagsuitik kadagiti biktima ti panaglabsing iti karbengan a pangtao idi panawen ti diktadura a Marcos; ken dadduma pay a panaglabsing.

Bayat a madama ti negosasion a pangkappia, agtultuloy nga ar-ramiden ti rehimen U.S.-Estrada ti panagtiktik, panagsukimat, saan a nainkalintegan a panagaresto, panangibalud ken panangipangta kadagiti lider, negosiador ken aktibista ti NDFP.

Nagkedked ti rehimen U.S.-Estrada a makitungtong iti NDFP kanaig kadagiti dadduma nga addangen panggep iti gubat. Kas ti pannakawayawaya dagiti balud nga opisial ti AFP ken PNP, a natiliw wenno inaresto ti NPA.

Gapu kadagitoy nga akto ti panangsabotahe ken panangpasardeng iti negosasion, nagdesision ti

NDFP a bigbigen ti panangisardeng ti GRP iti tungtongan a pangkappia.

Ti iyaatras ti rehimen U.S.-Estrada iti negosasion ket pammaneknek iti kaawan kinapudnona a manggun-od iti pudno a kappia. Pammaneknek met iti kinaumno ti taktakderan ti rebolusionario a tignayan — nga awan sabali a dalan para iti nainkalintegan ken pangkabayagan a kappia no di ti gubat ti umili.

Kagiddanna, imbilin ti Komite Sentral ti Partido ken Nailian a Konseho ti NDFP kadagiti amin a yunit, kadre ken kameng ti NPA nga ituloy latta a pairtengen ti gubat ti umili. Daytoy ket kas sungbat iti kumarkaro a kampania ti GRP laban iti rebolusionario a tignayan.

Naibilin iti NPA nga agirussuat kadagiti taktikal opensiba laban kadagiti rumbeng a target militar. Kasta met nga agkumpiskar kadagiti armas ken agaresto kadagiti taw-an militar ti kabusor a tropa ti AFP, PNP, CAFGU, ken dadduma pay, basar iti tarabay ti internasional a makatao a linteg. **B**

LIGTAS A WINAYAAN TI National Democratic Front of the Philippines (NDFP) ti maysa a brigadier heneral, maysa a medyor, maysa a kapitan ken dua a sarhento ti AFP ken PNP, kalpasan ti serye ti negosasion para iti pannakawayada.

Positibo a sinungbatan ti NDFP ti kiddaw dagiti pribado a grupo, kas dagiti obispo ken mabigbig a personahe a wayaan da Heneral Obillo ken uppat pay a balud ti gubat (*prisoners of war-POW*), iti basaran a makatao.

Ni Police Major Roberto Bernal ti kaunaan a nawayaan. Hepe isuna ti intelligence unit ti Central Police District ti Quezon City. Natiliw ti NPA Santos Binamira Command ti Sorsogon.

Ni Brigadier Heneral Victor Obillo, commanding officer ti 55th Engineering Brigade, Philippine Army ken ti katulongna a ni Kapitan Eduardo Montealto ket inaresto ti NPA Merardo Arce Command. Napasamak daytoy idiyay Carmen, Baguio, Davao City idi Pebrero 17, uppat nga aldaw sakbay a matiliw ni Bernal.

Nawayaan da Obillo ken Montealto idi Abril 16 iti imatang dagiti representante ti Gobierno ti Republika ti Pilipinas (GRP), pribado a sektor ken internasional nga institusion nga International Red Cross.

HENERAL OBILLO, UPPAT PAY A BALUD, WINAYAAN TI NDFP

**Naminsan pay a napaneknekan ti
nainkalinteg a galad ti
rebolusionario a gubat ti umili**

Ni Bernal (akinkannigid, nakapuraw) ken dagiti gerilia ti NPA a nangbantay kenkuana

Ni Sarhento Alipio Lozada ket inaresto ti NPA Pulang Diwata Command idi rineyd ti maysa a detatsment ti CAGU idiyay Lianga, Surigao del Sur idi Marso 5. Nawayaan ni Lozada idi Abril 9.

Ni Sarhento Wivino Demol ket opisial ti 16th Intelligence Unit ti Philippine Army. Natiliw ti NPA Melito Glor Command ti Abagatan a Katagalugan idiyay Rodriguez,

Rizal idi Pebrero 9, 1997. Nawayaan idi Abril 25.

Malaksid kenni Demol, natiliw dagiti POW iti uneg laeng ti Pebrero ken Marso.

NASAYAAT A TRATO KADAGITI POW

NAPANNEKNEKAN TI umili ken dagiti POW mismo ti natibker a taktakderan ti rebolusionario a tignayan kanaig ti panangipatungpal iti rebolusionario a hustisia. Para kadagiti POW, ti makatao a pannakatrato ken pannakawayawayada ket sibibiag a pangarigan kadaytoy.

Napaneknekan ti umili ken dagiti POW mismo ti natibker a taktakderan ti rebolusionario a tignayan kanaig ti rebolusionario a hustisia

Nakita met dagiti POW ti napudno a panagtungpal ti Demokratiko a Gobierno ti Umili ken NPA kadagiti sangalubongan a linteg iti gubat. Kas ti makatao ken nalukay a panangtrato kadagiti POW ken ti panangrespeta iti umno a proseso ti panangbista iti krimen. Amin dagiti POW ket kalaok kadagiti kontra-rebolusionario nga aktibidad. Uppat kadakuada ti napaneknekan nga ages-espia, a ti kabatogna a pannusa ket patay. Ngem pinakawan ken winayaan ida ti liderato ti NPA ken NDF gapu iti makatao a basaran ken kas panangipatungpal iti barbaro a napirmaan a CAHRIHL.

“DIKAY’ AGBUTENG NO MATILIW TI NPA”

PINANEKNEKAN mismo dagiti POW ti nasayaat a pannakatratoda. “Adbentura”, ti panangiladawan ni Bernal iti pannakaibaludna. “Napamulatanak,” kunana pay. Sakbay a nawayaan, minaysa-maysana nga inarakup dagiti gerilia a nangbantay kenkuana.

Ka Parago Sandoval(kannigid), kumander ti Merardo Arce Com-mand, ken ti Balud a ni Heneral Obillo (ngato)

Lallalo a napabainan ti gobierno iti imbaga ni Bernal: “saan kayo a mabuteng no matiliwnakayo ti NPA.”

Imbutaktak met ni Lozada iti sango ti midya no kasano a nagbaliw ti panunotna nga aglibas. Iti maikasiam nga aldawna a kas balud, ginandatna’t aglibas. Nakaadayon ngem nagsubli met laeng. Gapu ta nasayaat met ti panangtratoda kenkuana.

Kuna ni Obillo panggep kadagiti gerilia, “kanayonda a nakasaysayaat. Tinaripatodak. Awan masaok.” Dinaydayawna ida iti kinatibkerda nga agrebolusion. Kunana pay, “ti

nakitak dito ket ti komitment ken dedikasionda. Sisaganada nga agtignay ken matay para iti ilablabanda. Kuna ngarud ti maysa, uray mataykami, adu pay dita. Agingga’t adda marigrigat...”

Kuna met ni Demol: “Inaldawak nga agehersisio ken agjogging. Kalpasan a mamigat, agdigosak... Iti pannangan, awan masaok kadakuada gapu ta eksakto ti oras ti panangtedda’t makan. Idi inreklamok ti sakit ti likodko, pinatsek-apdak iti opisial medikalda... Iti panawen ti operasion ti kabusor (AFP), siniguradoda ti seguridadko...”

Napaneknekan manen ti nainkalintegnan ken makatao a galad ti rebolusionario a gubat dagiti umili. Kagiddanna, naibulgar ti saan a nainkalintegnan, barbariko (saan a sibilisado) ken naulpit a gubat dagiti dasig a mananggundaway kontra kadagiti umili. **B**

Dagiti Nalabaga a Gerilia, representante ti Red Cross ken POW

Iti Central Visayas

PANGREHION A KAMPO TI PNP, RINEYD TI NPA ITI BOHOL

Ti hedkwarter a na-reyd (kannigid) ken dagiti nadis-armaan a tropa ti PNP

MAYSAS A BABY M60 machine gun, maysa a 60-mm mortar ken 52 a bala ti mortar, 55 nga M16 ken M14 ken 12,000 a bala, tallo nga M203 ken nasurok 50 a bala, maysa a shotgun, 18 a kalibre .45 ken .9mm a pistol, lima a rebolber ken nasurok 20 a granada.

Nasurok 50 a pak ti militar, nasurok 50 a botas a pangkombat, nasurok 100 nga uniporme, sumagmamano a radio ken nadumaduma a dokumento.

Nakumpiskar amin dagitoy iti maysa a reyd a nagbayag iti dua nga oras ken awan uray maysa a putok. Dagiti nangirussuat iti reyd: nakurkurang ngem 100 a mannakigubat iti babaen ti NPA Chocolate Hills Command.

Ti rineyddas: pangrehion a hedkwarter ti 702nd Regional Mobile Group - Combat Support Company (RMG-CSC) idiay Barangay Rizal, ili ti Batuan, probinsia ti Bohol.

NABALLIGIAN A REYD

A GALAS SIETE IDIN ITI bigat ti Hunio 11.

Dua a Kia Besta Van ti simmangpet iti hedkwarter ti PNP. Inyam-ammo dagiti “bisita” ti bagida a kas pannakabagi ti Department of Interior and Local Government (DILG). Adda 15 nga armado nga eskortda a nakauniporme iti Scout Rangers.

Pinastrek ida dagiti guardia a PNP. Idi addan dagiti “bisita” iti uneg ti kampo, dinis-armaanda dagiti tropa ti PNP. Indeklarada nga NPada.

Simmangpet pay ti 37-katao a grupo ti NPA, a

nagpammarang a puersa ti PNP Provincial Mobile Group. Idi pinastrekda ida, dinis-armaanda dagiti guardia.

Nasurok lima a minuto laeng ti kabayag ti panangkontrol dagiti gerilia iti sibubukel a kampo. Ti kabuklan a bilang ti naiggamanda a tropa ti PNP ket 36.

**Resulta daytoy
iti nauneg a
panagsukimat iti
kasasaad,
naannad ken
detaliado a
panagplano,
kinatured ken
kinamanagparnuay
dagiti hukbo ti
umili, ken suporta
dagiti masa**

Naiyatras dagiti gerilia dagiti armas ken dadduma pay a ramit a nakliningda. Babaen iti tallo a traysikel a nagsubli-subli a pinangilugananda kadagitoy. Dua nga oras kalpasan a sinerrekda ti kampo, naballigianda nga immatras.

PAIRTENGEN TI GUBAT A GERILIA

ADU A KASO TI panaglabsing kadagiti karbengan a pangtao ti inaramid dagiti tropa ti RMG idia Batuan. Kas ti panangabusar kadagiti babbai, kanayon a panagbartek, ken panagpaputok ti paltog a gapu ti panagbutbuteng dagiti sibilian.

Dakkel ti pangpulitika a pateg daytoy. Nairusuat iti panawen nga arogante ti rehimen Estrada a mangibagbaga a nakapsuten ti NPA.

Impakita daytoy a kabaellan met a naballigian a rauten dagiti portipikado a kampo saan laeng a babaen iti nadadagsen nga armas wenno putok ken maniobra a wagas ti atake.

Resulta daytoy ti nauneg a panagsukimat iti kasasaad, naannad ken detaliado a panagplano, kinatured ken kinamanagparnuay dagiti hukbo ti umili, ken suporta dagiti masa.

Pinaneknekan daytoy a husto ti nasaknap ken nasedsed a pannakigubat a gerilia basar iti lumawlaw ken umun-uneg a base a masa - ti linia a mangitunda kadaytoy iti panagabante ken balligi. **B**

Ditoy Cagayan Valley

DETATSMEN TI PNP ITI TUMAUNI, RINEYD DAGITI NALABAGA A GERILIA

Adu a bala ti armalayt, pak, uniporme ken dadduma pay a ramit militar ti nakumpiska dagiti Nalabaga a mannakigubatiti maysa a reyd iti detatsment ti Philippine National Police iti Tumauni, Isabela idi Hunio 10.

Napasamak ti reyd iti “Pulisia ti Umili” Station 5 idia Barangay Pilitan, Tumauni. Inrusuat daytoy ti maysa yunit ti NPA iti Filomena Asuncion Front. Linaokan met daytoy ti sumagmamano a rebolusionario a masa.

Nagbayag ti reyd ti lima a minuto. Nakalugan a rimmaut ken immatras dagiti gerilia. Awan naaramidan dagiti tropa a pulis a madama idi nga aggiinom iti asideg a balay.

Insubli dagiti gerilia ti nakumpiska a saan a ramit militar ken nabalor. Kas ti maysa a kuentas a balitok a nairaman a naala, a kukua ti maysa a pulis.

Inrusuat daytoy nga aksion militar kas sungbat iti reklamo dagiti umili kanaig kadagiti agkakadakes nga aramid dagiti pulis. Kas ti panagkikil kadagiti babassit a komersiante, agtraytraysikel ken agbulbulo. Masansanda pay nga agbartek, agsugal, ken dadduma pay nga anti-sosial nga bisio.

Ti napasamak a reyd iti Tumauni ti umuna manen a taktikal nga opensiba ti NPA iti Isabela iti uneg ti mano a tawen nga awan ti nairusuat ditoy. Maysa daytoy a panangburak iti ilinlinteg ita a konserbatismo iti panagirussuat kadagiti aksion militar iti Cagayan Valley.

Agserbi met daytoy a kas “pangbusat” para kadagiti umadani a daddadakkel a taktikal opensiba ti BHB iti rehion. Ken agserbi met a kas panagsanay kadagiti kassampa a mannakigubat ti NPA ken organisado a masa iti Filomena Asuncion Front.

Bunga daytoy ti panaglawa ken panaguneg manen ti base a masa ti rebolusion. **B**

PANAGUYEK

SAAN A SAKIT TI panaguyek. Maysa laeng daytoy a senial ti nadumaduma a sakit a makaapektar iti karabukob, bronchi ken bara.

Aniada't klase dagiti uyek? Aniada't pakaigapuanan dagitoy?

Umuna. Namaga nga uyek, adda man bassit plemana wenno awan.

Gapu daytoy iti panateng, trangkaso, kamuras, panagtabako, ken kaadda ti mikrobio wenno ariek ti bagis.

Maikadua. Uyek nga adu't plemana. Gapu iti brongkitis, pulmonia ken angkit.

Maikatlo. Agsasaruno nga uyek wenno whooping cough.

Maikapat. Uyek a kasla agsagsagawisiw. Gapu iti angkit, adda nakabara iti pagnaan ti angin.

Maikalima. Uyek a narigat ti panaganges. Gapu iti angkit, pulmonia, uyek a pugit, dipteria, sakit ti puso wenno panagsardeng ti panagpitik ti puso (heart failure).

Maikanem. Nabayagen nga uyek. Gapu iti sarut, panagtabako, napaut a brongkitis, emphysema, agsubli-subli nga angkit, kanser ti bara, uyek a pugit, ken sakit ti bara gapu iti narugit nga angin.

Maikapito. Panaguyek nga adda agruar a dara. Gapu iti sarot, pulmonia, nadangran a karabukob gapu iti nakaro a panaguyek, ken kanser ti bara.

Maikawalo. Uyek a kagiddan ti panaglag-an ti bagi. Gapu iti sarot ken kanser ti bara.

Kasano a maagasan ken malapdan?

Ti panaguyek ket kasla sagad a mangikkat iti rugit. Maysa daytoy a wagas ti bagi tapno dalusan ti pagnaan ti angin ken ikkaten ti plema, mikrobio, weno banag a nakabara. No adda plema iti panaguyek, saan nga ikkan a dagus ti agas a mangpasardeng wenno mangpamaga a kas iti anti-tussives, anti-histamines ken pangpakalma. Imbes, aramiden dagiti banag a mangpalukay ken mangparuar ti plema.

Tapno lumukay ti plema, balakadan ti paciente nga uminom ti adu. Ti nataengan ket mabalin nga uminom ti 12-15 a baso a danum iti las-ud ti maysa nga aldaw. Wenno mabalin a lumang-ab iti alingasaw ti agburburek a danum iti 15 minuto, mamitlo a daras iti maysa nga aldaw.

Dagiti sumaganad dagiti makaagas a mulmula a mabalin nga inumen tapno lumukay ti plema: dangla, anobrang, salamagi ken laya. Makatulong met ti akupungtura.

Expectorant ti awag kadagiti agas a mangpalukay iti plema. Kas koma dagiti glyceryl, guaiacolate, sodium citrate, potassium, iodine ken ammonium chloride.

No nakaro latta ti uyek ken pagtalinaedenna ti paciente a siririing iti rabii, uray no naaramiden dagiti nasao nga addang, mabalinen nga ikkan ti anti-tussive.

Padasen a biroken ti sakit a pakaigapuanan ti uyek ken agasan. Uray naagasanen, agtultuloy pay laeng ti uyek (agbayag iti nasurok a dua a lawas), wenno kagiddan ti narigat a panaganges, panaglag-an ti bagi, wenno adda dara ti plema, ipakita ti paciente iti mangngagas.

Isardeng ti panagsigarilio, ta dangranenna ti pagangsan ken gapu ti napaut a panaguyek.

No nakaro ti panaguyek, saan a maikkat ti plema, ken lakay unayen ken nakapsut ti paciente, aramiden ti postural

drainage. Kalpasan ti panaglang-ab ti alingasaw ti napudot a danum, iposision ti paciente iti kama a nakauiy-oy ti ulona ken ti barukongna iti igid ti kama. Tapi ken ti napigsa ti bukotna. Makatulong daytoy a mangparuar ti plema.

Addada sumagmamano a medisina a herbal nga makaagas iti uyek. Maysa kadagitoy ti bulong ti dangla. Ipaburek iti dua a baso a danum iti uneg ti 15 minuto, inggana't sangabaso ti mabati.

Ipalamiis ken sagaten. Kadagiti nataengan, ti dagup ti natadtad a bulong a kasapulan ket uppat a kutsarita. Kadagiti agtawen ti 7-12, dua a kutsarita. Kadagiti agtawen ti 2-6, maysa a kutsarita.

Bingayen ti decoction iti agkatlo. Inumen ti maysa a paset para iti mamitlo a daras iti inaldaw. **B**

**Yaw nga mabibbig ay nebalittag ta Ibanag nga
REBOLUSYONARYONG GABAY SA REFORMA SA LUPA.
Meka-annam ngana yaw ta serye.**

REBOLUSIONARIO NGA ANNUTTULAN TA REFORMA TA DAVVUN

Mekawalu nga Parte PANGIPATUPPAL TA PROGRAMA

Seksion 1. Tapenu matangngal y trabahu ta reforma ta davyun, y demokratiko nga gobierno na maguili ay mangitaddag tu komite ira para ta reforma ta davyun ta kada gradu. Meddan yaw nga komite ira tu awtoridad nga maddesision ta problema ira nga egga y pakannammoanna ta reforma ta davyun. Duffungan ira na yunit na Bagong Hukbong Bayan.

Seksion 2. Tapenu mepatuppal y reforma ta davyun, y maguili nga kusecheron ay paggarawan na organisasion na kusechero anna danuri mangirollu nga organo naw. Fuera paga ta panangirollu ta miting na maguili, ponaggadda nu anni y taddag na pattolayan metadday danuri familia ira ta lokalidadda, mannammoan no piga y awayyana mattrabahu anna nu piga y dependiente ta kada familia onu balay, mapadday y fustu nga mapa nga mangipasingan ta davyun ira nga makumpiska anna davyun nga kabiko naw, anna mannammoan y kalidad anna lawa na parsela ira nage nga mabillay nga libre y davyun anna kabalinna nga mabillay yaw.

Seksion 3. Danuri y miting na masa ira ay makua kada egga kawagan tapenu mapasikan y determinasion na maguili nga kusechero nga iyabante anna ipangaffu y laban tapenu makatagikua tu davyun. Itaddaggan na pattaraddayan na maguili y pangkalahatang linya na demokratiko nga rebolusion na maguili anna y maddagun nga linia ange ta reforma ta davyun ta kada lugar; mapagurayan ira nga ivuka ngamin y pannonopan laban ta panangidazzil na imperialista, pappatulan na

davyun anna burukrata kapitalista; meyalegan tu solusion y maddagun ira nga problema; pagganassan y espiritu na kooperasion ta produksion (onu trabaho ta koman).

Seksion 4. Danuri ira despotiko nga pappatulan na davyun anna danuri dorobadda nga lumaban ta reforma ta davyun ay arestoan na milisya, danuri lokal nga gerilia ira, onu danuri regular nga yunit na Bagong Hukbong Bayan tapenu mekasos ta Korte na Maguili.

Seksion 5. Nage na mepatuppal y reforma ta davyun anna no maddaraggun nga mepatuppal yaw, mannammoan nu y makakkua ta davyun ay despotiko onu ari nga despotiko; makaimamma onu ari nga makaimamma; anna dakal, kafustuanna y kadakalna onu baddi. Matrato ira base ta katotolay da, anna y kasikannan nga bira na maguili nga kusechero ay mekonsentra ta danuri despotiko nga pappatulan na davyun nga egga y tangngallanna anna makakkua ta alawa ira nga davyun.

Seksion 6. Nu maddaraggun nga mepatuppal y panabbillabillay ta davyun nga libre y demokratiko nga gobierno na maguili ay mangiyawa tu bago nga titulo na davyun nga medalan ta komite ira para ta reforma na davyun. Awtomatiko nga mapawan tu bisa na titulo ta davyun na danuri pappatulan na davyun.

Seksion 7. Munisipalidad, dakal nga asienda onu bario y lugar nga mabbalin nga kalinnoan (batayan) nga yunit para ta pangipatuttul ta minimum anna maksimum nga mawag nga magawa ta reforma ta davyun.

BAYAT NGA AGDESDESION TI MAYSA NGA INTEGRI

MICAELA*

No maminsan, diakon kayat ti makirisiris
ken lumaok iti kontradiksion dagiti dasig.
Masapul kadi pay nga agsakripisio
masapul kadi pay dagiti sainnek ken lua
Apay masapul a pagilian pay, sakbay ti bagi?

Ngem no mamatmatanen ti panagrusing ti pagay
Tunggal pinuon kasla punial a mangtutdudok
Mangliwliwa iti malmaldaang a puso
Teorya a MLKMZ, itagtag-ay, patpatibkeren

No maminsan, mariribukanak
Sadinno kadi't pagturonan
dagiti ling-et lua dara a naisibog
iti nalawa a paggugubatan
ti tunggal ama ken ina ti panagalsa.

Ngem no matantannawaganen
ti rumrumkuas a baro a bigat
mapunas ti panagduadua
mangngegan manen ti nalamuyot a musika
dagiti maingel a masa ken mannakigubat.

No maminsan, no diak kayat ti makirisiris
Agsubsubli iti lagip dagiti tao a naruker, ah
Masapulen ti rumuk-at iti kawar ti
pannakaadipen!

No maminsan, no mariribukan
Sumken iti lagipko ni amang ken inang
a nakapisok iti abot ti kinapanglaw
Dagiti mannalon ken mangmangged
a malablabusan iti karbengan
Masapul a pugsatenen ti kawar ...
Itan ti ilalaok iti gubat ti umili!

**Ni KA MICAELA, mannaniw, ket maysa a kadre iti tignayan ti kabataan-estudiante
iti Cagayan Valley. Agsagsaganan a sumampa.*

TANO

KANAYONMO A
LAGLAGIPEN
DAGITI
REBOLUSIONARIO
NGA ADALTAYO.
AH. ADDADA MET
DA KA BELOY A
MANGTARABAY
KENKA

WEN UNCLE
TANO.
AGYAMANAK
KADAGITI
AMIN A
SURSUROM

INTAYON KA BELOY.
AGSAKAY TA ITI
NUANG TAPNO
SAANAK MARIGATAN
NGA AGAWIT TI
KARGAK.

NUANG? APAY,
NADAGSEN AYA
TI AWIT MO?

OHO! ANIA
DAGITAN?

APOI MANOK,
BABOY KADA
PATPATO MET!

IKUYOGKO
LATTAN DAGITI
TARAKEN KO.
BAKA MAILIWAK
KADAKUADA.

SUMAMPA
ITI
BAGONG
HUKBONG
BAYAN!

